

Tia iyi Pɔlu í cea inɛi Romu ɲa

Í ce ɲa fɔɔ

¹ Amui Pɔlu woo ce icei Jesu Kirisi, amu iyi Ilaaɔ́ í kpe n na n je woo be nɔ́ í nyam ikã n waazòò laabaau jiidæ.

² Laabaau jiidau Ilaaɔ́ í wãð wa wo. Nɔ́ kuwã iyi í ceui í jð waliie ɲa à kɔ́ si kukɔ́i ideɛ. ³ Jesu Kirisi Lafɛɛ nwai wa fãa, ɲɲu iyi í je Amai Ilaaɔ́u. À búui bei amanɛ si dimii Davidi amanlu nlaɔ, ⁴ amma Hundei Ilaaɔ́ í nyisi do gbugbã iyi ntɔ́i Amai Ilaaɔ́i si waati iyi í dedeɛ hai si balɛ. ⁵ Jesuu ɲɲui í muum didɔ́ n jɛð woo be ku ba n naaò inɛ ɲa wa hai si dimi fei bi tɛɛ na iriɛ ku ba a dasiɛ naanɛ nɔ́ a jirimæ. ⁶⁻⁷ Inɛ inɛi Romu ɲau, ì wa si inɔ́ ɲɲa ɲa, inɛ iyi Jesu Kirisi í kpe.

Na ɲɔ́i í jð n wa n kɔ́a inɛ fei tiau ihɛ wa, inɛ iyi Ilaaɔ́ í nɛ kubi ɲɲɛ nɔ́ í kpe ɲɛ i na i je titi ɲɲu ɲa. Ilaaɔ́ Baa nwa do Lafɛɛ Jesu Kirisi a mu ɲɲɛ didɔ́ do laakai ku sũ.

Pɔlu wa bi ku bɔ Romu woo dasi Jesu naanɛ ɲa ku kaako

⁸ Sinte titã n wa n saabu Aɔ́ Lafɛɛm do saabui Jesu Kirisi na irii inɛ fei, si na iyi í jð à waa fɔ́ idei naanɛ ku dasi ɲɲɛ si andunya fei. ⁹ Ilaaɔ́, ɲɲu iyi n wa n cea ice do idɔ́m fei n wa n sisiò laabaau jiidai Amaɛ, í mà iyi n wa n ye gigi ɲɲɛ waati kãma fei ¹⁰ si kutɔ́m. N̄ ya n maa n tɔ́ò Ilaaɔ́ bii í bi ku muum kpãa bebei n naa bi tu ɲɛ, ¹¹⁻¹² domi n dasi idɔ́ jiidai jiidai n naa n ye ɲɛ ku ba i ba gbugbã ɲa do saabum, waatɔ́ ka ba

gbugbã ajɔ si naanɛ ku dasi nwa awaɛ ɲa waati iyi an naa n wa bi tu ɲɛ. Gbugbãu amuai Hundei Ilaaɔi.

¹³ ɲɛ inɛm ɲa, ɲ bi i mà ɲa iyi tuuba nkpɔ nkpɔi ɲ ya n ce sɔɔlui ku naa bi tu ɲɛ, amma hee nsei n kù ba fayaaɛ. ɲ bi icɛm ku nɛ iso si anini nɲɛ, bei í nɛ bi dimi mmu gɔ ɲa mɔ. ¹⁴ ɲ wa n mu gbesei n waazoa inɛ fei hai inɛ ɲa iyi à fũ iju hee do ilu iju dũdũ ɲa, bi inɛ ɲa iyi à nɛ kumà hee do inɛ ɲa iyi a kù nɛ kumà. ¹⁵ ɲɔi í jɔ ɲ wa n bi n sisia ɲɛ inɛi Romu ɲau mɔ laabaau jiidau ntɔ ntɔ.

Gbugbãi laabaau jiidau

¹⁶ N kaa n ce anyɔi laabaau jiidau, domi í jɛ gbugbãi Ilaaɔi iyi wa faaba inɛ iyi í dasi Jesu naanɛ fei, hai Zuifu ɲa hee ku koo si dimi mmu ɲa. ¹⁷ Laabaau jiidau wa nyisi iyi Ilaaɔ í ya jɔ inɛ ku jɛ dee dee na naanɛ ku dasi nɲu akã, si bei à kɔɔ à ni, inɛ iyi í jɛ dee dee si wajui Ilaaɔ na naanɛ ku dasiu á ba kuwɛɛ.

Taalei inɛ ɲa

¹⁸ Do ntɔi, Ilaaɔ wa nyisi idɔɔkɔɛ wa hai lele si gãmei inɛ ɲa iyi à waa ce laalo fei nɔ a kù mà bɛɛɛɛ. Si laalo ku ce nɲau a kù jɔ ntɔ kù waa ce icɛ. ¹⁹ Ilaaɔ wa ce idɔɔkɔ domi mii iyi í jɔ amanɛ kú mà siɛ kù manji ɲa. Ilaaɔ takaa í nyisi ɲa mam mam. ²⁰ Do ntɔ, a kaa yɔkɔ a yɔɔ do iju, amma hai waati iyi í taka andunya í nyisi araa iyi nɲui í jɛ Ilaaɔ, nɔ í nyisi gbugbã hai nɛ kɔɔɛ si mii ɲa iyi í taka. Na nɲu, a kù nɛ iyi aa fɔ. ²¹ À mà Ilaaɔ amma a kù waa saaluɛ hee a bei a saabuɛ si bei í jɔ. Iri ɲa í na í ku, nɔ idɔ hai nɛ bisi ɲa í dási ilu kuku nla nla. ²² À waa tamaa aɲa à nɛ bisi amma nnyei à na à ce. ²³ Í sɔai wo a tɔɔ Ilaaɔ

ilu amboe, n̄ɲu iyi kaa ku ajɔ kãma. Amma wee à sinda à waa tɔ iwẽ ɲa iyi à jɔ amanɛ iyi á ku. Iwẽ gɔ ɲa mɔ à jɔ yei ɲa, do ɲɲa ɲa iyi à waa nɛ do iyi à waa cã ilɛ.

²⁴ Na ɲɔi í jò Ilaaḏ í fūsi ɲa awɔ ku ba a hanya a ce daa sãmi aɲa duusḏɔ si bei idɔ ɲa í bi. Daa sãmiu á jò a cã anyi. ²⁵ Inɛ ɲau à kpaasi ntɔi Ilaaḏ do ibo. Mii ɲa iyi Ilaaḏ í taka ɲai à waa tɔ à waa ce ɲa ice, kù jɛ Ilaaḏ takaɛ. Ilaaḏi à nɛ ka maa saabu hee do ajɔ fei. Ami.

²⁶ ɲɔi í jò Ilaaḏ í fūsi ɲa awɔ nɔ à dasi kɔdɛɛ iyi í jò à waa cã anyi. Inaabo ɲa ɲa a ci ya jɛ baa inɛmɔkɔ ku sũḏ ɲa má, bii ku jɛ aɲa duusḏɔ. ²⁷ Bɛɛbɛ mɔi inɛmɔkɔ ɲau mɔ a ci ya sũḏ baa inaabo ɲau má, amma kubi hai nɛ yaasei aɲa duusḏɔ í la hee í caa. À waa ce idei iju hai nɛ anyɔ inɛmɔkɔ do inɛmɔkɔ, nɔ aɲa taka ɲa à waa gba ijuukpã iyi í to zakai kurara ɲa.

²⁸ Si na iyi í jò a kù bi Ilaaḏ ku mà ɲɔi í jò í dasi ɲa lasabu laalɔ a ceḏ mii iyi kù jɔ amanɛ ku ce. ²⁹ Nɔ laalɔ fei í wɛɛ ɲa, hai inɔ ku kã do kɔdɛɛ do nɲɛ ku cé do igu do inɛ ku kpa do ija do ibo do bisi laalɔ, hee do irii nɲɛ ku sɔ. ³⁰ À ya maa fɔ laalɔi nɲɛ, à cé Ilaaḏ, à ya yɛ ara ɲa, à jɛ ilu faau ɲa, à ya tɔ fufu, à nɛ bisii laalɔ ku ce, a kù waa saalu iyeḏ baa ɲa ɲa. ³¹ A kù nɛ bisi, a kù nɛ naanɛ, a kù bi nɲɛ, a kù nɛ araarei nɲɛ. ³² À mà woodai Ilaaḏ iyi wa fɔ í ni, inɛ ɲa iyi à waa ce dimii mii bɛɛbɛ ɲa, ikui í jɛ kɔkɔɔ ɲa. Do ɲɲu fei à ya coo, nɔ à ya maa saabu woo ce dimiɛ ɲa má.

Kiitii Ilaaḥ

¹ Na nḡu, awḥ iyi ì waa ye taalei inε ḡa, baa bii yooi ì jε, i kù nε iyi aa fḥ, domi waati iyi ì waa ye taalei inε ḡa nḥ awḥ takae ì waa ce mii laalḥ ḡau be, awḥ takae ì waa so taalei. ² Do ntḥ, à mà iyi Ilaaḥ í nε ntḥ bii wa ye taalei inε ḡa iyi à waa ce dimi beεbe. ³ Debei, ì waa tamaa mà awḥ aa fita si kiitii Ilaaḥi, awḥ iyi ì waa ye taalei inε ḡa, nḥ awḥ mḥ ì waa ce dimi beεbe má? ⁴ Mà ì donda kulai jiiida ku jεε do temuae do suuru ku nεei? I kù mà iyi jiiida ku jei Ilaaḥ í mḥsi wa koo si gāmeε ku ba i kpaasi kuwεεε? ⁵ Amma si na iyi í jḥ idḥε í le nḥ i kù jεsi i kpaasi, ì waa faa arae idḥkḥ iyi í la í rei si ajḥ iyi Ilaaḥ á kiiti inε ḡa dee dee nḥ inε fei á yḥ. ⁶ Ajḥ nḡu be á sāa inε fei si bei kuceε í to. ⁷ Inε ḡa iyi à temua à waa ce jiiida à waa dεdεḥ amboe do beεε, nḥ à waa de aḡa a maà ce nfe, aḡai Ilaaḥ á mua kuwεε hai tāu. ⁸ Amma inε ḡa iyi à kḥsie nḥ a kù waa ceḥ ntḥ ice í gbe laalḥ, aḡai aa ye idḥkḥ nlaε. ⁹ Inε iyi wa ce laalḥ fei á ye wahala do ijuukpā, hai Zuifu ḡa hee ku koo si dimi mmu ḡa. ¹⁰ Inε mḥ iyi wa ce jiiida á ba amboe do beεε do laakai ku sū, hai Zuifu ḡa hee ku koo si dimi mmu ḡa. ¹¹ Bebei Ilaaḥ á ce domi bi tεε inε gḥ kù re inε gḥ.

¹² Inε ḡa iyi à waa ce dulum hai mà wooda, si wooda hai mà nḡai aa ce nfe. Amma inε ḡa mḥ iyi à mà wooda nḥ à waa ce dulum, woodaui á kiiti ḡa, ¹³ domi kù jε inε ḡa iyi à waa gbḥ idei woodau aḡai à jε dee dee si wajui Ilaaḥ, í gbe inε ḡa iyi à waa ce iyi wa fḥ. ¹⁴ Waati iyi dimi mmu ḡa, aḡa iyi a kù mà wooda, à waa ce mii iyi wa fḥ do idḥḥbi nḡa, iyi be wa nyisi iyi woodau í wa si idḥ nḡa. ¹⁵ Daa nḡa wa nyisi iyi à kḥ woodau si idḥ nḡa. Idḥ nḡa wa jε

σεεδαε, nɔ lasabu nɔa í ya ye taale nɔa walakɔ ku na nɔa ntɔ. ¹⁶ Ajɔi kiitii Ilaaɔ si bii Jesu Kirisi á kiiti ine nɔa beɛbei mii nɔa be fei á ce. Á kiiti ine nɔa na ice iyi à waa ce si asii fei si bei laabaau jiida iyi n̄ wa n sisi nɔe wa fɔ.

Zuifu nɔa do wooda

¹⁷ Awɔ Zuifu, ì waa cɔ arae Zuifu, ì waa naane wooda, ì waa tɔɔ fufu ì ni awɔ ì je inei Ilaaɔ. ¹⁸ Ì mà mii iyi Ilaaɔ í bi i ce, nɔ wooda í kɔe si i ce mii iyi í sía. ¹⁹ Ì waa tamaa iyi aa yɔkɔ i cuaa feeju nɔa n̄ i je inya kumái inei ilu kuku nɔa. ²⁰ Ì waa tamaa mà aa yɔkɔ i mua nnyei nɔa bisi, nɔ i kɔ hai mà nɔa si cio, domi ì mà iyi icui kumà do ntɔu si wooda í wa. ²¹ To, awɔ iyi ì waa kɔ ine gɔ nɔa si cio, na mii í ce i kaa kɔ arae. Awɔ iyi ì waa sɔ ine nɔa a maà ce ile, na mii ì waa ce ile. ²² Awɔ iyi ì ni ine nɔa a maà ce sakara, na mii í ce ì waa coo. Awɔ iyi ì cé iwɛ, na mii í ce ì waa bɔ ilè ile be. ²³ Awɔ iyi ì waa tɔɔ fufu si na iyi í jɔ ì mà wooda, na mii í ce i kù waa jirimae ì jɔ irii Ilaaɔ wa beje. ²⁴ Na irii inɛ Zuifu nɔa dimi mmu nɔa à ba à waa fɔɔ taalei Ilaaɔ, si bei kukɔi ideɛ wa fɔ.

²⁵ Awɔ Zuifu, bii ì waa too wooda, bangoe í ne aranfãani jiida, amma bii i kù waa jirima wooda, bangoe í je ngbe. ²⁶ Na nɔu, dimi mmu iyi a kù dasie bango nɔa wa too wooda, Ilaaɔ kaa cɔɔ bei ine iyi à dasie bango? ²⁷ Dimi mmu iyi wa too wooda, baa bii a kù dasie bangou á ye taalei inɛ Zuifu nɔa, domi baa do iyi ì ce bango nɔa ì mà wooda iyi à kɔ nɔe i kù waa jirimae nɔa. ²⁸ Ine iyi í je Zuifu do ntɔ kù je ine iyi í je Zuifu si kuyei ine nɔa. Iyi í n̄ í je bangou ntɔ ntɔ kù je iyi à ya ce si ara. ²⁹ Amma ine iyi í je

Zuifu ntò ntò, n̄h̄ui í j̄e Zuifu si id̄ə. Iyi í n̄o í j̄e bango do ntò n̄h̄ui í j̄e bangoi id̄ə. Icei Hundeí Ilaaḥi, kù j̄e ti wooda. Zuifu dimi b̄ēb̄e, Ilaaḥi á saabūe, kù j̄e aman̄e ḡa.

3

¹ Debei, aranf̄āani yoomai Zuifu ku j̄e í n̄e. Riba yoomai bango ku ce í n̄e. ² Ntò ntò aranf̄āanie í la si mii fei. Sinte, Zuifu ḡai Ilaaḥi í daa idēe si aw̄ə. ³ Bii in̄e ḡə ḡa a kù dasi naan̄e, naan̄e hai dasi n̄h̄au á j̄ò Ilaaḥi m̄ə kù j̄e hai n̄e naan̄ei? ⁴ Aawo, kù j̄e b̄ēb̄e. Baa bii in̄e fei í j̄e ilu ibo ka mà iyi Ilaaḥi í j̄e ntò. Si bei kuk̄əi idēe wa f̄ə na irīe í ni,

Aman̄e ḡa à n̄e a mà iyi ì j̄e dee dee si ide kuf̄ə,

N̄o ì ya f̄ə ntò si kiitīe.

⁵⁻⁶ Amma bii laal̄ə ku ce nwa í j̄ò à mà iyi Ilaaḥi í j̄e dee dee, beirei aa ka ni. Aa ka ye taalei Ilaaḥi bii wa kp̄ā wa iju? Aawo, kù j̄e b̄ēb̄e. Ñ wa n f̄ə dei si bei aman̄e ḡa à ya d̄ə. Bii Ilaaḥi kù j̄e dee dee, debei beirei á ce ku kiiti andunyau.

⁷ Bii ibom í teese í j̄ò in̄e ḡa à waa ye nt̄əi Ilaaḥi, n̄o do yaase b̄ēb̄e irīe wa baò amboe, na mii í ce á maa ye taalem má bei ilu dulum. ⁸ Na mii í ce a kaa ka ni, ka ce laal̄ə ku ba irii Ilaaḥi ku n̄eò b̄ēr̄e. In̄e ḡə ḡa à ya ni b̄ēb̄ei ñ wa n f̄ə ku ba a bej̄e irim. In̄e dimīe ḡa aa n̄o a ye ijuukp̄āe si bei í j̄ə.

In̄e k̄āma kù j̄e dee dee

⁹ Debei, awa Zuifu ḡa m̄ə à tia in̄e ḡə ḡa m̄ēe. Aawo, baa keeke, domi à nyisi t̄ā iyi Zuifu ḡa do dimi mmu ḡa aḡa fei à wa si aw̄ə gbugb̄āi dulum. ¹⁰ Kuk̄əi idei Ilaaḥi wa f̄ə í ni,

In̄e k̄āma kù j̄e dee dee, baa ak̄ā.

11 Inε gɔ̀ kù wεε iyi í nε bisi.

Inε gɔ̀ kù nɔ̀ kù wεε iyi wa de Ilaaɔ̀.

12 Inε fei í nyɔ̀i,

Inε fei í bejei.

Inε kãma kù wεε iyi wa ce jiiida baa akã.

13 Idei geλε nηa í sãmi bei bale foo,

Nɔ̀ í nε acɪ̀ bei njo.

Do idei geλε nηaui à ya takiò inε ηa.

14 À nε inɔ̀ kuro nɔ̀ ikpei wa kɔ̀ si geλε nηa.

15 Kute gbãa ku kpa inεi à nε.

16 Bii à bɔ̀ fei idei kukpa do inɔ̀ kufɔ̀i à ya jò be.

17 A kù mà kpãai laakai ku sũ.

18 A kù nε njoɪ Ilaaɔ̀.

19 Amma aɔ̀wa à mà iyi mii iyi wooda wa fɔ̀ fei, inε ηa iyi woodau í kãi wa fãa. Wooda í wεei ku ba geλε kãma ku mà nε iyi á fɔ̀, nɔ̀ inε fei ku mà iyi Ilaaɔ̀ wa ye taaleε. 20 Ntɔ̀ ntɔ̀ inε kãma kù wεε iyi á yɔ̀kɔ̀ ku jirima wooda hee koo jeò dee dee si wajui Ilaaɔ̀. Wooda í wεei ku ba ku jò amanε ku mà iyi nηu í je ilu dulum.

Yaase bei Ilaaɔ̀ í ya ce inε dee dee

21 Amma nsei, Ilaaɔ̀ í nyisi wa yaase bei nηu í ya ce amanε dee dee, kù je do idei wooda. Woodai Moizi do waliii Ilaaɔ̀ ηau à je seεdaε. 22 Inε ηa iyi à dasi Jesu Kirisi naanε fei, Ilaaɔ̀ í ce ηa dee dee na naanε iyi à dasi. Inε gɔ̀ kù je ikã, 23 domi inε fei í ce dulum nɔ̀ à kua amboei Ilaaɔ̀. 24 Amma Ilaaɔ̀ í ce ηa dee dee hai nε ngɔ̀gɔ̀ ku sã na didãε do saabui Jesu Kirisi iyi í ya ηa. 25 Nηui Ilaaɔ̀ í jile ku je kuwee. Njeε iyi í nikã í kpa dulum dii inε ηa iyi à dasiε naanε. Ilaaɔ̀ í ce beεbei ku nyisiò iyi nηu í je dee dee. Tako wo si suuruε í temua do dulum dii amanε ηa, kù kpã ηa

iju. ²⁶ Amma si dee dee ku jεε wa nyisi wa si waatii nseiu ihē iyi nηu ine dee deei, nō nηu wa ce ine ηa dee dee na naane iyi à dasi Jesu.

²⁷ Debei, à ne kpāa iyi aa ka tōō fufu má? Aawo, kaa ce. Na mii. Si na iyi í jò kù je wooda ku jirimai à waa ka, bii kù je naane ku dasi. ²⁸ À nō à ye iyi amanε á je dee deei na naane iyi í dasi nηu akā, kù je na wooda ku jirima. ²⁹ Mà Ilaađ í je ti Zuifu ηa aηa akāi? Kù je ti dimi mmu ηa má? Ntō ntō í je ti dimi mmu ηa mō, ³⁰ domi Ilaađ akāi í wεε. Nηui á ce ine ηa dee dee na naane ku dasi nηa, hai Zuifu ηa hee do dimi mmu ηa. ³¹ Si beεbe à waa kpa wooda na ideu naane ku dasiui? Aawo. À kōosi gbugbāε mōm nii.

4

Yaase iyi à ye si kuwεei Aburhamu

¹ Beirei aa ka fō nsei do ideu Aburhamu bala nwa. Mii í ba. ² Bii Ilaađ í ce Aburhamu amanε dee dee na ice iyi í ce, á yōkō ku tōō fufu. Amma kù ne si bii á tōō fufu si wajui Ilaađ, ³ domi kukōi ideu Ilaađ wa fō í ni, Aburhamu í dasi Ilaađ naane nō nηui í jò Ilaađ í dooe si ine dee dee.

⁴ Nsei, ine iyi wa ce ice a ci ya doo fi ai lafēε bei amua, ti nje asaiyaεi. ⁵ Amma ine iyi í dasi Ilaađ naane, nō kù de nηu ku je dee dee na iceε, Ilaađ mō, nηu iyi í ya ce ilu dulum ηa dee dee, á doo lafēεu amanε dee dee na naane ku dasiε. ⁶ Beεbei Davidi mō wa fō ideu inō didōi ine iyi Ilaađ í doo amanε dee dee iyi kù je na iceε. ⁷ Í ni,

Ilu inō didōi ine iyi Ilaađ í kpa ideu kurarεε,
Nō í bii dulum deε.

⁸ Ilu inō didōi ine iyi Ilaađ kù waa doo dulum deε.

⁹ Ino didōu, ti inε ηa iyi à ce bango aηa akāi? Kù je ti inε ηa mō iyi a kù ce bango? À tako à fōō tā wo à ni, Ilaaō í doo Aburhamu amanε dee dee na naanε iyi í dasiu. ¹⁰ Beirei í ye waati bεεβε. Í ce bango ba. Mà kù ce. Waati bεεβε kù ce bango titā. Hai lō bangoi wa je. ¹¹ Si anyiε í na í ce bango iyi wa je nyinda iyi Ilaaō í coo inε dee dee. Í coo inε dee dee na naanε ku dasiu waati iyi kù ce bango. Bεεβε mōi í na í je balai hai ce bango ηa iyi à dasi naanε fei ku ba Ilaaō ku doo aηa mō inε dee dee ηa. ¹² Nō wa je balai woo ce bango ηa mō, aηa iyi kù je bango nηu akāi à ce, amma tuubai naanε ku dasi iyi bala nwa Aburhamu í jò si waati iyi kù ce bango, nηui aηa mō à waa too si.

Do naanε ku dasii à ya baò kuwāi Ilaaō

¹³ Ilaaō í cea Aburhamu do dimiε ηa kuwā iyi aηai aa je tubui andunyau ihε fei. Kù je si na iyi í jò í jirima wooda, amma si na iyi í jò í je dee dee na naanε ku dasiεui. ¹⁴ Bii í je inε ηa iyi à waa jirima wooda, aηai aa ne mii ηa iyi Ilaaō í ce kuwāεu, naanε ku dasiu ngbei, nō kuwā iyi Ilaaō í ceu mō í kpa iri mβε, ¹⁵ domi woodai wa naaò idōokōi Ilaaō wa. Amma bii wooda kù wεε, idei wooda ku kua mō kaa wεε.

¹⁶ Na nηu, kuwāu, ti inε ηa iyi à dasi naanei ku ba ku je amua iyi Ilaaō í mu nwa na didōε nō ku je ti dimii Aburhamu fei. Kù je inε ηa iyi à ne wooda aηa akā, amma do inε ηa iyi à dasi naanε bei Aburhamu, nηu iyi í je balai awa fei. ¹⁷ Kukōi idei Ilaaō wa fō í ni, nηui ñ ce balai dimi nkpō. Nηui í je bala nwa si wajui Ilaaō. Ilaaōi í dasi naanε, nηu iyi í ya jī iku ηa, nō do ide ku fōei í taka mii ηa iyi a

kù wεε wo. ¹⁸ Aburhamu í dasi Ilaaḏ naane nɔ wa cɔ̀ò kpãa baa do iyi kù yε mii iyi wa degbeu titã. Na nɔ, Ilaaḏ í coo balai dimi nkpɔ̀ ɲa si bei í tako í fɔ̀ í ni, dimiε ɲa aa na a kpɔ̀. ¹⁹ Waati nɔ í ne zakai adḏ cɔ̀. Í mà iyi nɔ í gbo, nɔ Sara aboεu mɔ̀ kaa yɔ̀kɔ̀ ku bí ama má, amma do nɔ fei naane ku dasiε kù kaye. ²⁰ Kù fūsi naane ku dasiε awɔ̀, kù nɔ kù sika si ide iyi Ilaaḏ í wãu. Naaneu í teese wa muaa gbugbã mɔ̀m nii nɔ wa saabu Ilaaḏ, ²¹ domi í mà kam kam, mii iyi Ilaaḏ í wãu í ne gbugbãi ku coo. ²² Nɔi í jò na naane ku dasiε Ilaaḏ í dooε inε dee dee. ²³ Amma iyi à kɔ̀ à ni, à dooε inε dee dee, kù jε na irii nɔ akãi à kɔ̀. ²⁴ À kɔ̀i na irii awa mɔ̀ iyi Ilaaḏ wa doo wa inε dee dee, awa iyi à dasiε naane, nɔ iyi í jì Jesu Lafēε nwa hai si bale. ²⁵ Ilaaḏi í jò à kpa Jesu wo na irii dulum du wa nɔ í jūu má ku ba ku ce wa inε dee dee ɲa.

5

À dḏ do Ilaaḏ

¹ Nsei, si bei Ilaaḏ í ce wa inε dee dee ɲa na naane ku dasi nwa, à dḏ do nɔ na saabui Lafēε nwa Jesu Kirisi. ² Jesu mɔ̀i í mu nwa kpãa do saabui naane ku dasiε ka sekeε si Ilaaḏ, nɔ iyi í ce nwa didḏ. Na didḏui à waa leeki dim dim nɔ à ne inɔ didḏ domi à waa cɔ̀ kpãa iyi aa ka ne baa nwa si amboei Ilaaḏ. ³ İyi í re mɔ̀m, baa si wahala à ya ka ne inɔ didḏi domi à mà iyi wahala í ya bí temua. ⁴ Bii à nɔ à temua si wahalau, aa ka fita bei inε iyi í jε igū si laakai ku cɔ̀, nɔ igū iyi à jεu á bí nwa kpãa ku cɔ̀. ⁵ Nɔ kpãa iyi à waa cɔ̀u kaa jε ngbe domi kubii Ilaaḏ í wa si idɔ̀ nwa do saabui Hundεε iyi í mu nwa.

⁶ Si waati iyi a kù nε gbugbã, Kirisi í ku na irii inε ηa iyi a kù mà bεεrei Ilaaã. Í kui si waati iyi Ilaaã í jilεu. ⁷ À gaabua amane ku jesi nηu ku ku baa na inε dee dee. Á yɔkɔ ku je ilu wɔkɔ gɔ á jesi nηu ku ku na inε jüida gɔ. ⁸ Amma Ilaaã í nyisi wa kubi nlaε domi waati iyi à je ilu dulum ηa Kirisi í ku na iri nwa. ⁹ Nsei, si na iyi í jè njei Kirisi í jè Ilaaã í ce wa inε dee dee ηa, kù nε sika kãma á faaba wa hai si idɔɔkɔε iyi á naa. ¹⁰ Waati iyi à je mbεei Ilaaã, í jè à dɔ do nηu na ikui Amaε. Na nηu nsei, si bei à dɔ do nηu, sika kãma kù wasi á nyi ku faaba wa má na kuwεei Amau. ¹¹ Iyi í re mɔm, Lafεε nwa Jesu Kirisi, nηu iyi í jè à dɔ do Ilaaã, í nyi í jè à nε inɔ didɔ má si Ilaaã.

Adamu do Kirisi

¹² Dulum í lɔ wai si andunya hai bi inε akã, nɔ dulum nɔu í naaɔ iku wa. Si bεεbe, ikuu í tosi inε fei domi inε fei í ce dulum. ¹³ Ntɔi dulum í wa si andunya wo woodai Moizi í bei í naa, amma bii wooda kù wεε, ijuukpãi wooda ku kua mɔ kaa wεε. ¹⁴ Do nηu fei, hai waatii Adamu hee ku koo si Moizi fei, inε ηa à ya ku baa do iyi a kù kua wooda bei Adamu í ce.

Aa ka yɔkɔ ka wã Adamu do inε iyi í na í naau. ¹⁵ Ntɔ ntɔ, inε nkɔɔi í ku na kurarai inε akãu, amma didɔi Ilaaã í la í re kurarai Adamu. Didɔi Ilaaãu mɔ hai bi inε akãi í naa, nɔ lafεεui í je Jesu Kirisi. Didɔu amua nla nla, nɔ í tosi inε nkɔɔ. ¹⁶ Amuai Ilaaãu do kurarai inε akãu í wãaia nje, domi kurara akãui í jè Ilaaã á kiiti inε ηa ku ye taale nηa, amma didɔei á jè ku ce wa inε dee dee baa do iyi à tako à ce kurara nkɔɔ nkɔɔ. ¹⁷ À mà iyi iku í tosi inε fei na kurarai inε akãu. Amma na inε akã mɔi aa ka ba mii iyi í la

í re, domi inε iyi í gba didǎ nlai Ilaaǎ do amua nlaε iyi í jǎ í jε dee dee fei, á maa wεε nǎ á jε bomma na irii Jesu Kirisiu.

¹⁸ Na nηu, si bei kurarai inε akā í jǎ Ilaaǎ í yε taalei inε fei, bεεbe mǎi dee dee ku jei inε akā í jǎ inε fei í jε dee dee í baǎ kuwεε. ¹⁹ Si bei ide hai gbǎi inε akā í jǎ inε nkpǎ í jε ilu dulum, bεεbe mǎi Ilaaǎ á ce inε nkpǎ dee dee na ide ku jirimai inε akāu.

²⁰ Wooda í lǎ wai ku ba kurara ku kǎǎsi, amma bii dulum í kǎǎsi, didǎi Ilaaǎ mǎ í ya kǎǎsi ku roo mái.

²¹ Si bei dulum í lǎsi inε fei hee í naaǎ iku wa, bεεbe mǎi didǎi Ilaaǎ í naa si inε fei ku ba ku ce wa inε dee dee ηa nǎ ku mu nwa kuwεε iyi ci ya tā na anu akā iyi à nε do Lafēε nwa Jesu Kirisi.

6

À ku si gǎmεi dulum, nǎ à jε ilu hunde si Kirisi

¹ Debei beirei aa ka ce. Aa ka ya maa ce dulum ku ba didǎu ku kǎǎsi? ² Aawo, kù jε bεεbe. Awa iyi à ku si gǎmεi dulum, beirei aa ka ce ka maa jε kuwεε nwa si dulum má. ³ I kù mà ηa awa iyi à dasi wa inyi do irii Jesu Kirisi fei, à kui bei nηu mǎ í ku? ⁴ Na nηu, si inyi ku dasiu à ku do nηu ajǎ, nǎ à si wa do nηu ajǎ, ku ba bei amboei Ilaaǎ Baaba í dedeε hai si bale awa mǎ ka maa nε si kuwεε titǎ.

⁵ Ntǎ ntǎ, si bei anu akā nwa do nηu í jǎ à ku do nηu ajǎ, kù nε sika á jǎ ka dede má hai si bale do nηu ajǎ.

⁶ À mà iyi à kpakpa daa nwo nwa si jii ku gaau do Jesu ajǎ, ku ba daa nwo nwa iyi wa dasi wa dulum nǎu ku kpa iri, nǎ ka maà jε arui dulum má, ⁷ domi dulum kaa nε gbugbǎ kǎma má si inε iyi í ku. ⁸ Nsei, si bei à ku do Kirisi ajǎ, bεεbe mǎi à nε naane iyi aa ka ba kuwεε do nηu ajǎ, ⁹ domi à mà iyi Kirisi, nηu

iyi í dede hai si bale kaa ku má, iku kù ne siε gbugbã má. ¹⁰ Waati iyi í ku, í kui gbakã akã na irii dulum, amma í baa si kuwεε má, nɔ kuwεε iyi í wa si nsei í je ti Ilaaɔ. ¹¹ Beεbe mɔi iηε taka nηε i doo ara nηε bei iku si gãmei dulum, nɔ í doo ara nηε ilu hunde má si wajui Ilaaɔ na anu akã nηε iyi ì ne do Jesu Kirisi ηa.

¹² Na nηu, i maà jò dulum ku je bomma si ara nηε má, i maà ti i jò kɔdeei arau ku kãmia ηε má. ¹³ I maà ti i jò ikɔ ikɔi ara nηε kãma kù wa si awɔi dulum má i maa ceò laalɔ ηa. Amma i so ara nηε i na Ilaaɔ bei ine ηa iyi à jì wa hai si bale, nɔ i so ikɔ ikɔi ara nηε fei i daa Ilaaɔ si awɔ ηa i maa ceò jiida. ¹⁴ Dulum kù ne ku ne si ηε gbugbã má domi wooda kù ne gbugbã si ηε amma didɔi Ilaaɔi í ne gbugbã si ηε.

Ka je arui ice jiida ku ce

¹⁵ To, mii aa ka ce. Si bei Ilaaɔ í ce nwa didɔ nɔ wooda kù ne si wa gbugbã, dulum nii aa ka maa ce? Aawo, kù je beεbe. ¹⁶ Ì mà sãa sãa ηa bii ì so ara nηε ì daa ine gɔ si awɔ ì waa jirimae ηa, ine iyi ì waa jirimau be ηa aruei ì je ηa. Bii ì je arui dulum ηa, kɔkɔɔi í je iku, bii ì nɔ ì je arui Ilaaɔ ku jirima ηa, kɔkɔɔi nηu mɔi á jò Ilaaɔ ku ce ηε ine dee dee ηa. ¹⁷ Amma ka saabu Ilaaɔ domi baa do iyi ì je arui dulum ηa wo, nsei do inɔ akãi ì waa jirima kukɔsi iyi à da nηε si awɔ. ¹⁸ À ya ηε hai si awɔi dulum, nɔ ì baa ì je arui ice jiida ku ce ηa. ¹⁹ Ì wa n sɔ ηε ideu ihɛi do yaasei kucei ine ηa na gbugbã hai ne nηε. Si bei ì tako ì so ikɔ ikɔi ara nηε ikã ikã ì daa riisi do laalɔ si awɔ bei aru ku ba i ceò laalɔ ηa, nsei ì ne i so ikɔi ara nηε fei i jò ku je arui ice jiida ku ce ηau ηa ku ba daa nηε ku má.

²⁰ Waati iyi ì waa je arui dulum ña, ì ya jilɔ si i kù ne i ce mii iyi Ilaaɗ wa tɔɔ ñei. ²¹ Riba yoomai ì ya ba ña waati beɛbe. Riba iyi ì ba ñau wa mu ñe anyɔ nsei, nɔ iri ku kpae ikui. ²² Amma nsei à ya ñe hai si awɔi dulum ì baa ì je arui Ilaaɗ ña, riba ññei í je daa iyi í má, iri ku kpae mɔi í je kuwɛɛ hai tã. ²³ Ribai dulum nii í je iku, amma amuai Ilaaɗi í je kuwɛɛ iyi ci ya tã na anu akã nwa iyi à ce do Jesu Kirisi Lafɛɛ nwa.

7

Nje ku so í je nwa yaase

¹ Inɛ inem ña, inɛ iyi ì mà wooda ña, i kù mà ña iyi wooda í ne gbugbãi si amanɛ si waati iyi í wɛɛ si hunde ññu akã? ² Beɛbe mɔi abo à so mɔkɔ í ne ku wa bi mɔkɔɛ si waati iyi mɔkɔu í wɛɛ. Amma bii mɔkɔu í ku abou í fita hai si woodai nje ku so mbe. ³ Na ññu, bii mɔkɔu í wɛɛ nɔ abou í koo í so mɔkɔ mmu, abo à ce sakarai aa kpoo. Amma bii mɔkɔɛ í ku, í fita si woodai nje ku soui. Waati beɛbe bii í so mɔkɔ mmu kù je à ce sakara má. ⁴ Beɛbe mɔi inɛ inem ña, anu akã ññe do Kirisi í jò inɛ mɔ ì ku do ññu ajɔ nɔ ì fita hai si awɔi wooda. Bebei ti inɛ mmui ì je ña. Ti inɛ iyi í jì hai si baleui ì je ña ku ba í so iso iyi í je ti Ilaaɗ ña. ⁵ Waati iyi à wɛɛɔ daa nwo nwa ña wo, kɔɔɛ laalɔ iyi wooda í dede si wa wa ce ice si ikɔi ara nwa ikã ikã fei nɔ wa bɔɔ wa bi iku. ⁶ Amma nsei, si bei à ku si gãmei wooda, ññu iyi wa mu wa wo bei aru, à fita hai si awɔɛ. Bebei aa ka yɔkɔ ka cea Ilaaɗ ice do daa titɔ iyi í je ti Hundee, kaa je do daa nwo iyi í je ti wooda.

Wooda do dulum

⁷ To, beirei aa ka fɔ. Woodau dulum nii? Aawo, kù je bεεβε. Amma na saabui woodaui í jò ò mà dulum. Ntɔ ntɔ, n kaa n mà mà kɔdεε dulum nii wo bii wooda kù ò n mà n ce kɔdεε. ⁸ Nɔ na woodaui dulum í ba kpãa í bíim kɔdεε ikã ikã fei, domi bii wooda kù wεε dulum mɔ kaa wεε. ⁹ Tako waati iyi n kù mà wooda, ò wεε wo, amma waati iyi ò na ò mà wooda, dulum í dedei ¹⁰ nɔ ò ku. Bεεbei wooda iyi í nε ku jò n nε kuwεε, ò ba wee ikui í naam wa, ¹¹ domi dulum í ceò wooda ice nɔ í wa inyii itim í kparam.

¹² Ntɔ ntɔ wooda í má nɔ ideε mɔ í má, í je dee dee, í nɔ í sía. ¹³ Debei mii jiidau í baa í jem kpãai iku? Aawo, kù je bεεβε. Dulum nii í kparam. Mii jiidai í so í na í kparam do. Nɲui í jò à yɔɔ iyi dulum í je mii laalɔ do ntɔ nɔ í gaabu í caa.

Inε iyi dulum í kãmia

¹⁴ Ntɔi à mà iyi woodai Ilaaɔ ti Hundei, amma amu amanei iyi à taa dulum ò je arue. ¹⁵ Mii iyi ò wa n ce n ci ya n mà yaaseε, domi mii iyi ò bi, n ci ya n ce nɲu, amma mii iyi ò cé, nɲui ò ya n ce. ¹⁶ Bii ò wa n ce iyi n kù bi, ò jesi iyi wooda í síai. ¹⁷ Amma bii bεεbei, kù je amui ò wa n coo má, dulum iyi í wa sim nii wa coo. ¹⁸ Ò mà sãa sãa iyi mii jiidai kãmia kù wa sim, waatɔ daam nii ò wa n fãa, domi waati kãmia fei idɔm í ya maa bi jiidai ku ce, amma kucei n ci ya n yɔkɔ. ¹⁹ N ci ya n ce jiidai iyi ò bi, í gbe laalɔ iyi n kù biu. ²⁰ Nɔ bii ò wa n ce iyi n kù bi, kù je a ni amui ò wa n coo, dulum iyi í wa sim nii wa coo.

²¹ To, ò ye ide gɔ í wεεm. Nɲu wee. Waati iyi ò bi jiidai ku ce fei, laalɔi í ya maa má sim. ²² Si idɔm woodai Ilaaɔ ku jirima í dɔ, ²³ amma si kucei ikɔ ikɔi

aram fei ñ wa n ye ide mmu gə iyi wa ja do lasabum, nə wa cem arui dulum iyi í wa sim. ²⁴ Ilu inə kufəi ñ je. Yooi á nyam hai si awəi ara iyi wa bəəm ikuu ihē. ²⁵ Ñ wa n saabu Ilaađ do saabui Jesu Kirisi Lafēe nwa.

Beebe məi, ñ je arui woodai Ilaađ si idəm, amma si daam ñ je arui gbugbāi dulum.

8

Kuwee iyi Hundei Ilaađ wa mu nwa

¹ Na nñu, nsei Ilaađ kaa ye taalei ine ña iyi à ne anu akā do Jesu Kirisi má. ² Hundei Ilaađi í ya jə ine ku ba kuwēe na saabui Jesu Kirisi, nə gbugbāi Hundeiui í nyam hai si gbugbāi dulum do ti iku. ³ Mii iyi woodai Moizi kù yəkə ku ce si na iyi í jə məngəi amanē ña í jə woodau í kua gbugbā, Ilaađ í coo. Dulum iyi í wa si arai amanē, í kiitie si waati iyi í jə Amai nñu takae í so ara iyi í jə arai dulum dii amanē ña, nə í bəə wa ku na ku je kuwēe na dulum. ⁴ Ilaađ í ce beebēi ku ba isēene nwa ku je dee dee si ide iyi woodau wa fə, awa iyi a kù waa ne si idəəbii ara nwa, í gbe si idəəbii Hundei Ilaađ. ⁵ Ine ña iyi à waa ne si idəəbii ara, lasabu nña fei si daai arai í ya wa. Amma ine ña iyi à waa ne si idəəbii Hundei Ilaađ, lasabu nña fei si mii iyi Hundeiui í bii í ya wa. ⁶ Ine iyi lasabue fei í wa si idəəbii ara, ikui á je iri ku krae. Amma ine iyi lasabue í wa si mii iyi Hundei Ilaađ í bi, lafēe á ba kuwēe do laakai ku sū. ⁷ Ine ña mə iyi à waa too idəəbii ara, añai à je mbēei Ilaađ ña. A kù waa jirima woodae, nə a kaa yəkə məm. ⁸ Ine ña iyi à waa too idəəbii ara a kaa yəkə a ce iyi á dša Ilaađ si.

⁹ Amma inɛ i kù waa too idɔɔbii ara, ì waa ne ηai bei Hundei í bi, inɛ iyi Hundei Ilaaɔ́ í wa si ηe. Ine iyi kù ne Hundei Kirisi, lafɛe kù je ti Kirisi. ¹⁰ Nɔ bii Kirisi í wa si ηe, baa do iyi ara nηe í ku na dulum fei, hunde nηe á maa wεε domi ì je dee dee si wajui Ilaaɔ́ ηa. ¹¹ Ilaaɔ́i í jì Jesu hai si bale. Nɔ bii Hundei nηu iyi í jì Kirisi hai si bale í wa si ηe á na ara iku nηe ηau mɔ kuwεε na saabui Hundee iyi í wa si ηeu.

¹² Na nηu inɛ inem ηa, Ilaaɔ́i à ne ka saabu, kù je ara hee arau ku tilasi wa ka ceò mii iyi í bi. ¹³ Ntɔ ntɔ, bii ì waa ce idɔɔbii ara aa ku ηa. Amma bii ì jò Hundei Ilaaɔ́ í sobi ηe í kpàò kookoosui arau aa ne kuwεε ηa, ¹⁴ domi inɛ ηa iyi Hundei Ilaaɔ́ wa gbã fei, aηai à je amai Ilaaɔ́ ηa. ¹⁵ Hundei iyi Ilaaɔ́ í mu nηe kaa ce ηe aru, kaa nɔ ku jò njo ku mu ηe má, amma Hundeu i ce ηe amai Ilaaɔ́ ηa, nɔ do saabuɛi aa ka yɔkɔ ka kpe Ilaaɔ́, ka ni Baaba. ¹⁶ Hundei Ilaaɔ́ takae wa sɔ hunde nwa iyi à je amai Ilaaɔ́ ηa. ¹⁷ To, si bei à je amae ηa, nηui í jò à ne baa si mii iyi í jile nwa. Aa ka ne ikpɛ do Kirisi ajɔ, domi bii à baa ijuukpãe ku kpɛ, beɛbe mɔi aa ka baa amboeɛ ku kpɛ má.

Amboe iyi á na ku naa

¹⁸ Ñ mà wahalai nsei nwau ihɛ kù je nkãma do amboe iyi Ilaaɔ́ á na ku nyisi wa. ¹⁹ Baa mii ηa iyi Ilaaɔ́ í taka fei à waa degbe ajɔ nηu do saasa, ajɔ si bii Ilaaɔ́ á jò a ye amboeɛ si amae ηa, ²⁰ domi mii ηa iyi í taka fei à dási kpãai nfe ku ce, kù je na idɔɔbii aηa taka nηa, Ilaaɔ́i í coo beɛbe. Do nηu fei, kpãa ku cɔu mɔ í wεε ²¹ iyi Ilaaɔ́ á ya mii ηau mɔ ku ba kãma nηa ku maà beje má nɔ a ne ikpɛ si amboei ara ku nei amai Ilaaɔ́ ηa. ²² À mà iyi hee nsei mii ηa iyi Ilaaɔ́ í taka fei à waa kakaai bei inaabo iyi wa kaka do ara

kuroi kubí. ²³ Nɔ iyi í re mɔm, baa awa iyi Ilaaḥ í mu nwa Hundee bei fi ai kaazigi, à waa kakaa si idɔ nwa à waa degbeḥ Ilaaḥ ku nyisi iyi à je amaε ηa ntɔ ntɔ nɔ ku faaba ara nwa. ²⁴ Faabau í je tu wa, amma si kpāae ku cɔi à wa si titā. Bii à ye mii iyi à waa degbe, kudegbe kù wεε má. Mii iyi amanε wa ye á maa cɔ kpāae má? ²⁵ Amma bii à waa cɔ kpāai mii gɔ iyi a kù waa ye, aa ka maa degbeei do temua.

²⁶ Beεbe mɔi Hundei Ilaaḥ í ya maa sobi wa si gbugbā hai ne nwa, domi a ci ya ka mà mii iyi í sīa ka tɔɔ. Amma Hundeu takaei í ya tɔɔ Ilaaḥ na iri nwa do ide iyi í re ide ku fɔi amanε ηa. ²⁷ Nɔ Ilaaḥ, nηu iyi wa ye idɔi amanε ηa í mà mii iyi Hundeu wa lasabu, domi do idɔɔbi ei Hundeu wa tɔɔe na irii ine ηa iyi à je tεε.

²⁸ Nɔ iyi í re mɔm, à mà sāa sāa, ine ηa iyi à bi Ilaaḥ, aηa iyi í kpe si idɔɔbi e à je tεε, Ilaaḥ wa ce ice si mii iyi í ba ηa fei ku ba ku ce nηa jiida. ²⁹ Ntɔ ntɔ, ine ηa iyi Ilaaḥ í cica hai tako, aηai í jile ku ba a jɔ Amaε. Si beεbe Amaεui á je yemmai ifɔ nkpɔ nkpɔ. ³⁰ Ine ηa iyi í cica í jileu, nηui í kpe ηa. Ine ηa iyi í kpeu í ce ηa dee dee. Ine ηa iyi í ce dee deeu í ce nηa ikpēi amboeε.

Kulai kubii Ilaaḥ

³¹ Debei beirei aa ka fɔ má. Bii Ilaaḥ í je tu wa, yooi á yɔkɔ ku je mbεε nwa. ³² Ilaaḥ kù kɔḥ amai nηu takae, amma í jɔ à daa ine ηa si awɔ à kpaa na irii awa fei. Nηu iyi í na wa amaεu beεbe, beirei á ce iyi kù mu nwa mii iyi í gbe fei. ³³ Ine ηa iyi Ilaaḥ í cica, yooi á yɔkɔ ku má ηa dulum má. Kù wεε, domi Ilaaḥi í ce ηa dee dee. ³⁴ To, yooi á yɔkɔ ku ye taale nηa. Kù wεε, domi Jesu Kirisi í ku, nɔ iyi í re mɔm í

jì hai si bale má, í wa awɔ njei Ilaaɔ. Í nɔ wa tɔɔ Ilaaɔ na iri nwa. ³⁵ Yooi á yɔkɔ ku fɛɛfɛ wa do kubii Kirisi. Tɔnya? Mà wahala. Mà ijuukpã. Mà ari. Mà are. Mà mbirisi. Mà igũ. ³⁶ Ntɔ ntɔ,

Lafɛɛ, na iriei à ya ka wa si anui iku aleò daakɔ.

À waa cɔ wa bei angudã ña iyi à waa bɔ ku saka, si bei kukɔi idei Ilaaɔ í fɔ. ³⁷ Amma si mii ñau ihɛ fei à je igũ mam mam na saabui Kirisi iyi í bi wa, ³⁸ domi ñ mà kam kam, nkãma kù wɛɛ iyi á yɔkɔ ku fɛɛfɛ wa do kubie. Baa iku kaa yɔkɔ, wala kuwɛɛ, do amaleka ña, do yiikoi lele ña. Mii iyi í ba wa nnyi hee do iyi á na ku ba wa ala fei, kãma ñña kaa yɔkɔ. ³⁹ Mii ña iyi à wa lele do iyi à wa ile hee do mii iyi à taka fei, nkãma kaa yɔkɔ ku fɛɛfɛ wa do kubi iyi Ilaaɔ í nyisi wa si Jesu Kirisi Lafɛɛ nwa.

9

Ilaaɔ do inei Izireli ña

¹ Ntɔi ñ wa n fɔ, amu inei Kirisi, n kaa n sɔ ibo. Idɔm do Hundei Ilaaɔ à jesi iyi ntɔi. ² Inɔm í fɔ ntɔ ntɔ na Zuifu kpaasi ña nɔ ñ ya n maa n ce araare ñña waati kãma fei. ³ An jesi Ilaaɔ ku ceekpem nɔ ku fɛɛfɛɛm do Kirisi ku ba ine ña iyi à je dimim a ba faaba. ⁴ Anjai à je inei Izireli ña, ine ña iyi Ilaaɔ í cica a je tɛɛ bei amaɛ ña, nɔ í nyisi ña amboeɛ. Do anjai í dɛ akabuue ña, nɔ í na ña wooda do kpãɛ ku tɔɔ, do idei kuwãɛ. ⁵ Bala ñña ñai à je inei Ilaaɔ ña. Si dimi ññai Kirisi í fita bei amanɛ ññu iyi í re mii fei. Nñui í je Ilaaɔ, ññu iyi í jɔ ka maa saabu hee do ajɔ fei. Ami.

⁶ Kù je ñ wa n ni ide iyi Ilaaɔ í wãu í je ngbe, amma kù je ine ña iyi à bí si dimii inei Izireli ñau feii à je inei Izireli do ntɔ. ⁷ Kù nɔ kù je ine ña iyi à bí si dimii

Aburhamu feii à je tøkue ña do ntə, domi Ilaađ í sđ Aburhamu í ni, dimii amai Izaaki ñai aa je tøkue ña. ⁸ Waato kù je amai Aburhamu ña feii à je amai Ilaađ ña, í gbe amu ña ña iyi Ilaađ í cea kuwāe ñau, aña akā. ⁹ Ide iyi Ilaađ í wāð Aburhamu wee, í ni, adđ gə suku be iyi ihē an nyi wa má, hee waati beεbe Sara á bí ama ineməkə.

¹⁰ Kù je iyi be ññu akā, amai Rebeka minji ñau fei sika ñai. Baa ññai í je bala nwa Izaaki. ¹¹⁻¹² Amma do ññu fei, hee Rebeka ku maa bí ña, si waati iyi a kù ce jiida gə titā hee má je laalə, Ilaađ í sđ Rebeka í ni, inε sintei á ya sūa inε ankāanyiu iri ilε. Í fə beεbei ku ba ku nyisi iyi ññu í ya cica inε ñai bei ññu takai ññu í bi, nə í kpe ña si bei ññu takae í jilε, kù je na kuce ñña. ¹³ Tiai idei Ilaađ í fə má í ni, Ilaađ í ni, n̄ bi Zakəbu nə n̄ cé Ezau.

¹⁴ Debei, beirei aa ka fə nsei. Ilaađ kù je dee deei? Aawo, kù je beεbe, ¹⁵ domi í sđ Moizi í ni, inε iyi n̄ bii an cea didđ, nə inε iyi n̄ bii an ce araareε. ¹⁶ Na ññu, kù je na idəbii inε gə, kù nə kù je na kookai inε gə, amma na araarei Ilaađi. ¹⁷ Beεbei kukəi idei Ilaađ wa fə idei Farađ, ññu iyi Ilaađ í le idəε í ni n̄ kā n̄ ceε ilaalui ku ba inε ña a ye gbugbām siε, nə inei andunya fei ku gbə irim. ¹⁸ Beεbei Ilaađ í ya ce araarei inε iyi í bi, nə ku le idəi inε mə iyi í bi.

¹⁹ Bii beεbei, inε gə á yəkə ku sđm ku ni, Ilaađ kù nε kpāa ku ye taalei amanε ña má, domi inε kāma kaa yəkə ku dede si mii iyi í jilε. ²⁰ Awə iyi ì waa fə beεbe, yooi ì je í bei í kakəđ Ilaađ. Caka á yəkə ku bee woo ma ku ni, na mii í ce ì mam be ihē? ²¹ Kù je woo ma cakai á ceð ama bei í bi ba. Si ama akāu be kaa yəkə ku ce caji iyi à ya maa ceð icε waati kāma fei do caka iyi í nε beεre í re ba.

²² To, yaaseu be wa nyisi mii iyi Ilaaḏ í ce. Í bi ku nyisi inε gə ɲa idəəkḵ nlaε do gbughbāε. Amma í temuai titā do inε ɲa iyi idəε í kḵ siu, aɲa iyi à ye bei caka ɲa iyi aa nyəu. ²³ Amma í bi ku nyisi inε gə ɲa mə bei amboeε í la í to. Aɲai í ce araare ɲɲa nə í ce səəlu ɲɲa hai ku kpe a ne ikpḗ si amboeε. ²⁴ Inε ɲau awai. Si inə nwa Zuifu ɲa do hai jε Zuifu ɲa à wasi. Ilaaḏi í kpe awa fei. ²⁵ Beεbei walii Ozee í fə si tiaε í ni, Ilaaḏ í ni,

Inε ɲa iyi a kù jε tom wo, nsei an kpe ɲa inεm.

Dimi ɲa iyi n kù bi wo, nsei an kpe ɲa baakəəm ɲa.

²⁶ Nə tengi bii n sḵ ɲa wo n ni, i kù jε inεm ɲa,

Be məi an kpe ɲa má amam ɲa, amu iyi n jε irii kuwεε.

²⁷ ɲəi walii Ezai í fə ide hee lele na irii inεi Izireli ɲa í ni, baa bii inεi Izireli ɲau à kpə bei sāai aḵi ido, inε mbəi á ba faaba. ²⁸ Ide iyi Ilaaḏ í fəu á kḵi mam mam si andunyau, nə kaa kpe məm. ²⁹ Í ye mbε bei walii Ezai í tako í fəu iyi í ni,

Bii Aḵ Lafḗε, ilu gbughbā fei kù jə nwa fiti mbəi amanε ɲa wo ni,

Awa fei aa ka kui wo bei inεi Sodomu ɲa,

Do inεi Gəməə ɲa.

Inei Izireli ɲa do laabaau jiida

³⁰ Debei, beirei aa ka fə. Bei aa ka fə wee, dimi mmu ɲa iyi a kù waa de à jε dee dee si wajui Ilaaḏ wo, nsei à jε dee dee na saabui naane ku dasi ɲa.

³¹ Amma inεi Izireli ɲa iyi à waa de aɲa a too wooda ku ba aɲa a jε dee dee si wajui Ilaaḏ, kù ce. ³² Na mii. Si na iyi í jə inεi Izireli ɲa a kù dεdεε do naane ku dasi, í gbe do icε ɲa. À koose si kuta iyi í ya jə inε ɲa a kooseu. ³³ Idei kukəu wa fāa í ni,

Wee ñ wa n jile inε gə Siḏə iyi í yε bei kuta bi ku
koose.

Nñui á jè inε gə ña a cuku,
Amma inε iyi í dasiε naanε kaa yε anyə.

10

¹ Inε inεm ña, iyi ñ bi si idəm fei do iyi ñ wa n təə
Ilaaḏ, nñui í jε dimim ña a ba faaba. ² Ntə ntə, an yəko
n fə na iri ñña n ni à waa cea Ilaaḏ ice do himma,
amma a kù nε kumà. ³ A kù mà bei Ilaaḏ í ya ceò inε
dee dee, nñui í jè à dε kpāa ñña bei aa ce a jèò dee
dee, nə a kù waa too si kpāa iyi Ilaaḏ í jile. ⁴ Kpāa iyi
Ilaaḏ í jileui í jε Kirisi iyi í na í kpa irii woodai Moizi
nə inε iyi í dasiε naanεu fei á jε dee dee si wajui Ilaaḏ.

Faabau í jε ti inε ña iyi à dasi Lafεε naanε fei

⁵ Ide iyi Moizi í kə si yaase bei inε á jèò dee dee
si wajui Ilaaḏ si wooda ku jirima wee. Inε iyi wa
jirima wooda ñau fei, si nñui á ba kuwεε. ⁶ Amma
ide iyi à kə si yaase bei amanε á jèò dee dee na naanε
ku dasi wee. Maà ti i fə si idəε i ni, yooi á bə lelei
Aḏ. Bii ì waa fə beεbe, í yε bei ì waa dε Kirisi ku kita
wai. ⁷ Nə i maà ti i fə i ni, yooi á lə lelei ilε. Bii ì waa
fə beεbe, í yε bei ì waa dε ku dede Kirisi hai si bale
mái. ⁸ Debei, beirei ideu wa fə. Bei wa fə wee. Ide
iyi ì waa dedeu kù jliε, í wa si gelee məm do si idəε.
Ideu nñui í jε ideu naanε ku dasi iyi à waa waazo, iyi
í ni, ⁹ bii ì fə do gelee ì ni Jesui í jε Lafεε, nə ì dasi
naanε si idəε iyi Ilaaḏ í dedeε hai si bale, aa ba faaba,
¹⁰ domi do idəi amanε í ya dasiò naanε ku ba ku jε
dee dee si wajui Ilaaḏ, nə do gele məi í ya fəò ide ku
ba ku baò faaba. ¹¹ Tiai ideu Ilaaḏ í nə í fə í ni, inε iyi í
dasiε naanε fei kaa yε anyə. ¹² Beεbei inε gə kù jε ikā,

hai Zuifu ηa hee ku bɔ do dimi mmu ηa fei. Aηa fei Lafɛɛ akāi à nɛ. Amanie mɔ í je ti inɛ ηa iyi à waa tɔɔe fei. ¹³ Debei inɛ iyi wa tɔɔ Aɔ Lafɛɛ fei á ba faaba, si bei idei Ilaaɔ í fɔ.

¹⁴ Nɔ beirei inɛ ηa aa ce a tɔɔe bii a kù dasie naane. Mà beirei aa ce a dasie naane bii a kù gbɔ ideɛ. Nɔ beirei aa ce a gbɔ ideɛ bii inɛ gɔ kù ce waazoi ideu.

¹⁵ Nɔ beirei aa ce a ce waazoi ideu bii kù je inɛ gɔi í be ηa. Kukɔi idei Ilaaɔ wa fɔ í ni, inɔ didɔ nɔlai kunnai inɛ ηa iyi à dabii à waa sisi laabaau jiidau. ¹⁶ Amma kù je inɛ feii í jesi idei laabaau jiidau. Beɛbei walii Ezai mɔ í fɔ í ni, Lafɛɛ, yoo ηai à dasi waazo nwau naane. ¹⁷ Beɛbe mɔi naane ku dasi wa naai hai si ide iyi inɛ wa gbɔ. Nɔ ide iyi à waa gbɔu idei Kirisii.

¹⁸ Amma n̄ wa n beei, Zuifu ηa a kù gbɔ ideui? À gbɔɔ, domi à kɔɔ à ni,

Woo ce waazo ηau à dabii si andunya fei

Nɔ inɛ fei í gbɔ ide ηa.

¹⁹ To, n̄ wa n bee má, inɛi Izireli ηa a kù gbɔ yaasei ideu ba. À gbɔɔ, si bei Moizi í tako í kɔ na iri ηa í ni,

Ilaaɔ í ni,

An dede igu n̄ɛ do dimi gɔ iyi a kù waa saalu bei dimi,

Nɔ n dede idɔɔkɔ n̄ɛ do dimi hai nɛ bisi.

²⁰ Ezai mɔ í kɔ do wɔɔkɔ í ni, Ilaaɔ í ni,

Inɛ ηa iyi a kù waa dedɛem ηai à yem,

Nɔ n̄ nyisi ηa aram, kù nɔ kù je aηai à tɔɔm.

²¹ Amma si g̃am̄ei irii inɛi Izireli ηa í kɔ í ni, Ilaaɔ í ni, hai daakɔi n̄ to awɔ bi hai gbɔ ide ilu it̄i ku yika ηa.

11

Ilaaḥ kù kəsi inei Izireli ɲa

¹ Debei n̄ wa n beei, Ilaaḥ í kəsi inee ɲai? Aawo, kù je beebe, domi amu takam inei Izirelii n̄ wa n je, n̄ je təkui Aburhamu si dimii Benzamεε. ² Ilaaḥ kù kəsi inee ɲa iyi í tako í cica hai kukpeu. M̄a i kù m̄a ɲa bei kukəi idei Ilaaḥ í fə ɲa si waati iyi Elii í bə̀ð taalei inei Izireli ɲa bi Ilaaḥ í ni, ³ Laf̄εε, inε ɲau à kpa waliie ɲa n̄ə à kεkε bi kuweee ɲa. Amu akāi n̄ gbe iyi n̄ wa n jirimae, à n̄ə à waa de hundem ku nya. ⁴ Amma Ilaaḥ í jeaa í ni, n̄ ne amanε dubu mεεje má iyi a kù gule si wajui iwē iyi à ya kpe Baali.

⁵ Beεbe m̄oi, baa nsei inei Izireli mb̄o ɲa à waa jirima Ilaaḥ, aɲa iyi í cica na did̄əu. ⁶ Í cica ɲai na did̄əε, kù je na icε. Bii í je do icεui, did̄əu kù je did̄ə má.

⁷ Nt̄o nt̄o beirei í ce. Inei Izireli ɲa a kù ba mii iyi à waa de. Si in̄o ɲa inε ɲa iyi Ilaaḥ í cicai à baa. Inε ɲa iyi à gbe à lele id̄o ɲa. ⁸ Na irii ɲai kukəi idei Ilaaḥ í ni,

Ilaaḥ í da ɲa si sisi njoo si id̄o.

N̄o í mu ɲa iju iyi a kaa yək̄o a yèð ilu.

N̄o í mu ɲa it̄i iyi a kaa yək̄o a gb̄ə̀ð ide hee do nnyi fei.

⁹ N̄o Davidi m̄o í ni,

Jingau ɲa ku je ɲa cekūm do taao,

N̄o ku nyi ku je ɲa bi ku koose má

Ku ba a koo a ba ijuukp̄ā.

¹⁰ J̄ə̀ ilu kuku ku wa si iju ɲa a maà yè ilu.

N̄o i j̄ə̀ a ya bate a maa cèð icε do aj̄o fei.

¹¹ N̄oi í j̄ə̀ n̄ wa n bee, si waati iyi inei Izireli ɲa à koose, à cukui hee do aj̄o fei? Aawo, kù je beebe. Amma na kucuku ɲai í j̄ə̀ dimi mmu ɲau m̄ə̀ à bàð

faaba ku ba igu n̄ḡa ku dede si ḡa. ¹² Debei, si bei kucukui inei Izireli ḡa í jò hai je Zuifu ḡa à ba amanii Hunde, nò kukayei inei Izireli ḡa í k̄òsì amanii dimi mmu ḡa, zaka beirei amanii dimi mmu ḡau á la ku to waati iyi inei Izireli ḡa fei aa na a ba kp̄āai faaba.

Dimi mmu ḡa à ba faaba

¹³ In̄e dimi mmu ḡau be, in̄ḡei ñ wa n ba ide ku fò, amu iyi ñ je woo be bi tu ḡe. Ñ ya n maà ne inò did̄ōi do icem iyi ñ wa n ce. ¹⁴ Si ic̄eu bei ñ wa n de kp̄āa n dedeò igui dimim ḡa, ku ba in̄e gò n̄ḡa ḡa a ba faaba. ¹⁵ Ilaā ñ í jò hai je Zuifu ḡa à d̄ò do n̄ḡu si waati iyi í jò Zuifu ḡa titā. Debei, beirei á ye si waati iyi á gba ḡa má. N̄ḡu bei á jò aḡa iyi à ku wo a baa si kuw̄e.

¹⁶ Si iyaf̄ui p̄ēe iyi à kpo, bii p̄ēe sinte iyi à ceu í je ti Ilaā, debei p̄ēeu fei ti Ilaāi. Bebe m̄oi bii ic̄ai j̄li í je ti Ilaā, do amaaw̄e ḡa fei ti Ilaāi. ¹⁷ Amma nsei à cafe amaaw̄e gò ḡa hai si j̄li ndii olivi, nò in̄e iyi ì je amaaw̄i j̄li ndii sako, in̄ḡei à s̄asi agbe n̄ḡa. Nsei wee, in̄ḡe m̄ò ì waa ba inyi iyi wa naa si amaaw̄e ḡau hai si ic̄āu. ¹⁸ Na n̄ḡu, i maà t̄ò fufu ḡa si amaaw̄e ḡa iyi à cafeu. Beirei aa ce i t̄ò fufu ḡa. I jò i mà ḡa iyi k̄u je in̄ḡei ì waa mu ic̄āu, ic̄āu n̄ḡei wa mu ḡe.

¹⁹ In̄e ak̄ā n̄ḡe gò á ni, à cafe amaaw̄e ḡau bei ku ba a s̄asim si agbe n̄ḡa. ²⁰ Nt̄oi, à da ḡai na naane hai dasi n̄ḡa, nò aw̄e m̄ò ì wa agbeu bei na naane ku dasīe. Maà t̄ò fufu, amma ce n̄ḡo, ²¹ domi bii Ilaā k̄u jò amaaw̄e sinte ḡau, á na ku jò aw̄e m̄ò? ²² Debei, c̄o jiida ku jei Ilaā do kugaabūe. Í gaabu si in̄e ḡa iyi à cuku, amma í je in̄e jiida bi t̄ēe. Aw̄e de leek̄i dim dim si jiida ku jēe. Bii k̄u je bebe aa da aw̄e tak̄ae. ²³ Bii aḡa m̄ò a k̄u m̄osi id̄o ku lele n̄ḡa, Ilaā á sindo ḡa si agbe bii à wau wo, domi á ȳok̄o ku sindo ḡa si

agbe n̄ḡa má. ²⁴ Bii Ilaaḡ í dae wa hai si j̄ii ndii olivii sako n̄ḡ í másiε si j̄ii ndii olivi iyi à waa logooa iyi kù je icue, deb̄ei, kaa gaabuaa ku sindo amaaw̄ou si j̄ii ndii n̄ḡu takae.

Inei Izireli ḡa aa ba faaba

²⁵ In̄ε in̄em ḡa, n kù bi asiii ideu ih̄ε ku manji n̄ḡe hee ku j̄ò í maa c̄o ara n̄ḡe ilu bisi ḡa. Asiii wee. Id̄oi in̄ei Izireli fiti mb̄o ḡau í lei tit̄a hee kukp̄oi dimi mmu ḡa iyi aa ba faabau ku k̄ḡ. ²⁶ Si beεbe, in̄ei Izireli ḡau fei aa ba faabau, si bei à k̄o à ni, Ilaaḡ í ni,

Woo Faabau á naai hai Siḡo,
N̄o ku nya lasabu hai mà beεrem hai si dimii Zak̄abu.

²⁷ Iyi ih̄ei í je akabuu iyi an d̄i do aḡa si waati iyi an kpa idei dulum du ḡa.

²⁸ Si tuubai laabaau j̄iidau Zuifu ḡa à je mbeei Ilaaḡ, n̄o n̄ḡu bei í baa í je aranf̄aanii in̄ε, amma si tuubai kucica, à je in̄e ḡa iyi Ilaaḡ í bi hee nsei na bala n̄ḡa ḡa. ²⁹ Ilaaḡ í bi ḡa hee nsei domi ci ya ce mua ngba n̄o ci ya sinda id̄o hai si in̄e ḡa iyi í kpe.

³⁰ Tako wo ì donda Ilaaḡ ḡa, amma nsei Ilaaḡ í too si ide hai gb̄oi Zuifu ḡau í ceò araare n̄ḡe. ³¹ Nsei si bei Ilaaḡ í ce n̄ḡe did̄ḡ na saabui ide hai gb̄o n̄ḡau, beεbe moi á too si araare iyi í nyisi n̄ḡe ku ba ku ce araarei aḡa m̄o. ³² Nt̄o nt̄o, Ilaaḡ í j̄ò in̄e fei í baa í je arui ide hai gb̄o, ku ba ku ce araarei in̄e fei.

Kulai Ilaaḡ

³³ Irei ì gb̄o bei amanii Ilaaḡ do bisie do kumàe í la í to. In̄e ḡo kaa ȳok̄o ku mà yaasei lasabue. In̄e ḡo m̄o kù n̄o kù wee iyi á mà kp̄āae s̄aa s̄aa.

³⁴ Beεbei kuk̄oi idei Ilaaḡ í ni,
Yooi í mà lasabui Aḡ Laf̄ε.

Mà yooi í muaa bisi ajɔ ɔɔ.

³⁵ Yooi í tako í muaa ngɔɔɔ ku bei ku maa degbe ku sãa nɔu gbese.

³⁶ Ilaaɔi í je irii mii fei, hai bi tɛɛi fei ndɛɛ wa naa. Nɔ mii fei í wɛɛi na iriɛ. Amboe ku je tɛɛ hai nsei hee do ajɔ fei. Ami.

12

Kuwɛɛ titɔ iyi í wɛɛ na irii Ilaaɔ

¹ Na nɔu inɛ inɛm ɔa, n̄ wa n tɔɔ nɛi na saabui araare iyi Ilaaɔ í ce nɔɛ, i na Ilaaɔ ara nɔɛ. I jɔ kuwɛɛ nɔɛ ku jeaa bei kuwɛɛ ɔɔ iyi í má nɔ í sɔaa si. Do yaase bɛɛbei í sɔa i ya tɔɔ Ilaaɔ ɔa. ² I maà ya ce kucei inɛi andunya ɔa, amma i jɔ Ilaaɔ ku mu nɔɛ lasabu titɔ iyi á kpaasiò kuwɛɛ nɔɛ, ku ba i mà iyi í je idɔɔbii Ilaaɔ ɔa. Idɔɔbieu wee, iyi í je jiida, iyi í dɔ do iyi í kɔ mam mam.

³ Na didɔ iyi Ilaaɔ í muum, n̄ wa n sɔ inɛ fei, i maà jile ara nɔɛ tengi bii i kù to ɔa, amma inɛ fei ku jile araɛ si zaka bei Ilaaɔ í muaa naanɛ. ⁴ Si ara akã ikɔ ikã ikãi í wa si nɔ aɔa fei do ice nɔai. ⁵ Bɛɛbe mɔi, baa bii awa à kpɔ à je ara akã si Kirisi nɔ à dɔ si nɛi bei ikɔ ikã ikãi arau. ⁶ Bɛɛbe mɔi à nɛ amua ikã ikã iyi Ilaaɔ í ce nwa si didɔɛ. Inɛ iyi í nɛ amuai ide iyi wa naa hai bi Ilaaɔ ku sɔ inɛ ɔa, ku ceò ice si bei naanɛ ku dasiɛ í to. ⁷ Inɛ iyi í nɛ amuai ku cea inɛ ɔa ice si igbɛu, ku coo. Inɛ iyi í nɛ amuai inɛ ɔa ku kɔ si idei Ilaaɔ ku kɔ ɔa si. ⁸ Inɛ mɔ iyi í nɛ amuai inɛ ɔa ku mua gbugbã ku coo. Inɛ mɔ iyi í ya yɔkɔ ku ce amua ku coo do inɔ akã. Inɛ ngbo ku ce iceɛ do himma. Inɛ iyi í nɛ amuai ilu are ɔa ku sobi ku coo do inɔ didɔ.

⁹ I maà j̀ kubi nɛ ku jɛ do muafiti. I saa laalɔ nɔ i leekɪ si jiida ku ce dim dim ɲa. ¹⁰ I bi nɛ ɲa, i ce kookaai i ya màò bɛɛɛi nɛ ɲa. ¹¹ I maà j̀ himma nɛ ku kaye, amma i ya maa cea Aɔ Lafɛɛ ice ɲa, nɔ i j̀ Hundee ku maa ce ice si ɲe. ¹² I wɛɛò inɔ didɔ ɲa na kpãa ku cɔu. I temua si wahala ɲa. I maà ya gbɛɛji do kutɔɔ ɲa. ¹³ I ya sobi inɛ ɲa iyi à jɛ ti Ilaaɔ si bukaatai mii iyi à bi. Nɔ i ya yaaɛ inɛ njoo ɲa. ¹⁴ I ya weea inɛ ɲa iyi à waa kpã ɲe iju. I wee nɲa ɲa, i maà ceekpe ɲa. ¹⁵ Inɛ ɲa iyi à wa si inɔ didɔ i ba ɲa inɔ didɔ ku kpɛ, inɛ ɲa mɔ iyi à waa kpata i ba ɲa ku kpata ɲa. ¹⁶ I ya nɛ anu akã ɲa, i maà j̀ lasabui ara ku so ku wa si ɲe, amma i ya kaye ara nɛ ɲa. I maà ya jile ara nɛ ilu bisi ɲa.

¹⁷ I maà ya sãa inɛ gɔ laalɔ ɲa. I ya maa dɛ i ce iyi í jɛ jiida si gãmɛi inɛ fei ɲa. ¹⁸ Bii í jɛ á ce i ce kookaai baa yooma fei i j̀ inɛò inɛ fei i ya dɔ ɲa. ¹⁹ Inɛ kpaasim ɲa i maà ya dɛ i sãa nɛ gbesei laalɔ ɲa, amma i ya j̀ Ilaaɔ ku sã nɛ gbesei idɔɔkɔ, domi à kɔɔ à ni, Aɔ Lafɛɛ í ni,
Amui an sã gbesei idɔɔkɔ.

²⁰ Nɔ à kɔɔ má à ni,

Bii ari wa kpa mbɛɛɛ, náa ije ku jɛ.

Bii agbɛ wa kpa, muaa inyi ku mɔ,

Domii bii ì waa ceaa bɛɛbɛ, í yɛ bei ina nyenyɛi ì waa
koaa si iri.

²¹ Maà j̀ laalɔ ku kãmiaɛ, amma j̀ i kãmiaɛ do jiida ku ceɛ.

13

Ka jirima ilaalui ilɛ nwa ɲa

¹ Inɛ fei ku jirima ilaalui ilɛɛ, domi ilaalui kãma kù wɛɛ iyi kù jɛ do kumàsii Ilaaɔ. Ilaalu ɲa iyi à wɛɛ fei

Ilaaṣi í jile ḡa. ² Na nḡu, bii ine í donda idei ilaalu, ide iyi Ilaaṣ í jilei í kṣi. Nṑ ine ḡa iyi à waa kṑ ide dimi beεbe, à waa deḡea ara nḡa taalei. ³ Ntṑ ntṑ, woo ce jiida ḡa a kù ne zigiida do ine ḡa iyi à waa mu ilēu, í gbe woo ce laalṑ ḡa. Bii i kù bi njo ku muε si gāmei ilaalu ḡau, ce jiidaε, aa ne siε inṑ didṑ. ⁴ Ilaalu ḡa à waa ce icei Ilaaṣi na aranfāani nḡe. Amma bii ì waa ce laalṑe ḡa, i ce njo nḡa, domi a kù waa mu taakuba si nḡbe. Aḡa mṑ woo ce icei Ilaaṣ ḡai ku ba a sã gbesei idṑkṑi Ilaaṣ nṑ a kpã ine ḡa iyi à waa ce laalṑ iju. ⁵ Na nḡu, ì ne i sũ nḡa iri ile ḡai, nṑ kù je si na iyi í jṑ ì waa ce njoi ijuukpã nḡu akã ḡa, amma ku ba idṑ nḡe ku maà ye taale nḡe.

⁶ Nḡui í nṑ í jṑ ì waa sã fi ai lempoo má ḡa, domi ine ḡa iyi à waa mu ilēu aḡa mṑ woo ce icei Ilaaṣ ḡai nṑ à na ara nḡai mam mam. ⁷ I sãa ine fei iyi ì ne i sã ḡa. Ine ḡa iyi ì ne i sãa lempoo i sã nḡa ḡa. Ine iyi ì ne i sãa fi ai duani i sãa lafṑe. Ine iyi ì ne i jirima fei i jirima lafṑe ḡa. Ine iyi ì ne i mà beεεe, i màa ḡa.

Ka bi nje

⁸ I maà ya mu gbesei ine ḡṑ. Gbesei mii akãi í ne ku wa si anini nwa, nḡui í je kubi, domi ine iyi í bi ine ḡa wa kṑ wooda feii. ⁹ Ntṑ ntṑ, wooda ḡau ihṑ iyi í ni, i maà ce sakara, nṑ i maà kpa ine, nṑ i maà ce ile, nṑ i maà ce bine, do wooda ikã ikã iyi í gbe fei aa yṑkṑ a tṑtṑ ḡa si wooda akã. Wooda akãu wee, bi ine mmu bei ì bi araε. ¹⁰ Bii kubi í wa si gāme nḡe i kaa yṑkṑ i cea nje laalṑ ḡa. Na nḡu, bii ì bi nje ì waa jirima wooda ḡau fei ḡai.

Ka tā sṑlu ka maa degbeṑ kunyii Kirisi wa

11 Í s̄ia i ce bεεβε ηα, domi ì mà ηα si waati bii à wa nsei. Í to i j̄i hai si iri njoo ηα, domi waati iyi Lafēε á faaba wa mam mam í maai wa nsei í re waati iyi à sinti dasi naane. 12 Idū í dū wa koo, nō amεεjumá í maai wa. Na n̄ηu, ka j̄ò icei ilu kuku ku ce, nō ka so j̄inei igū iyi á j̄ò ka jabu si inya kumá. 13 I j̄ò ka nε dee dee awa iyi à jε inei inya kumá ηα. Ka maà j̄ò ije ku bi nwa do atē ku mō nwa ku la ku caa, ka maà nε adei abo do daa bεεteke ku ce, nō ka j̄ò ija do igu. 14 Amma i so daa titōi Jesu Kirisi Lafēε nwa, nō i maà j̄ò daai inε taka n̄ηε ku maa neò ηε i maa ceò bine má ηα.

14

Maà ye taalei kpaasi woo dasi Jesu naane

1 I gba ine iyi naane ku dasie kù nε gbugbā, nō i maà ya ye taalei ide iyi wa lasabu. 2 Inε ihē wa tamaa si iyi n̄ηu á yōkō ku jε ije fei. Inε ihō mō iyi kù nε gbugbā si naane ku dasiεu, ci ya ηō in̄ηa. 3 Inε iyi wa jε mii iyi í ba fei ku maà donda ine iyi ci ya jε mii fei, nō ine mō iyi ci ya jε mii iyi í ba fei, ku maà ye taalei ine n̄ηε iyi wa jε mii fei, domi Ilaaōi í gba lafēε. 4 Beirei awō ì ye ì bei ì waa kiitiò amaacei ine mmu gō. Bii wa leek̄i si iceε walakō bii í nō í fūsi awō mōi idei irii lafēεei. Amma á maa leek̄i domi Aō Lafēε í nε gbugbā ku muaa gbugbā.

5 Inε gō ηα à ya tamaa bei ajō gō ηα à re n̄ηε do bεεrei, nō ine gō ηα mō à ya maa tamaa mà iju iyi í má fei akāi. Si ide ηau ihē í s̄ia ine fei ku mu iyi í jε lasabui idæ dim dim. 6 Inε iyi wa tamaa ajō gō ηα à re n̄ηε do bεεre, wa cooi na Aō Lafēε. Inε iyi wa jε ije iyi í ba fei, na irii Aō Lafēεi wa jōō, domi í ya saabu Ilaaōi

titã na ijɛu. Inɛ mɔ iyi kù waa jɛ mii fei, na irii Ilaaɔi kù waa jɛ, í nɔ wa saabue. ⁷ Kuwɛɛi inɛ kãma nwa kù jɛ ti nɲu akã, bɛɛbɛ mɔi do ikuɛ. ⁸ Ntɔ ntɔ, bii à wɛɛ, à wɛɛi na irii Lafɛɛ, bii à nɔ à ku mɔi, na irii Lafɛɛi à ku. Na nɲu, bii à waa wɛɛ walakɔ bii à ku, ti Lafɛɛi à jɛ, ⁹ domi Kirisi í ku nɔ í dede hai si bale má ku ba ku jɛ Lafɛɛi inɛ ɲa iyi à ku do inɛ ɲa iyi à wɛɛ. ¹⁰ To, bii bɛɛbei, na mii í ce awɔ ì waa ye taalei kpaasie. Mà na mii í ce ì waa donda kpaasie. Awa feii aa ka leekí ajɔ akã si wajui Ilaaɔ ku kiiti nwa. ¹¹ Ajɔ nɲui kukɔi ideii Ilaaɔu ihɛ á kɔ tengi bii í ni,

Aɔ Lafɛɛ í ni,

Amui ñ jɛ kuwɛɛ, inɛ fei á na ku gule si wajum.

Nɔ inɛ fei ku saabum do gɛɛɛ.

¹² Bɛɛbɛ mɔi awa fei aa ka fɔ tu wa si wajui Ilaaɔ.

Maà ce ngɔgɔ iyi à dasi kpaasie kurara

¹³ Na nɲu, i maà ya kiiti nɲɛ ɲa. Amma ce laakai i maà ti i ce ngɔgɔ iyi á jɔ kpaasie ku rara ku dasi dulum. ¹⁴ Na saabui Lafɛɛ Jesu ñ mà kam kam iyi sɔnda kãma kù jɛ ìwɔ. Amma bii inɛ gɔ wa doo sɔnda gɔ ìwɔ, bi tɛɛi í jɛ ìwɔ. ¹⁵ Bii inɔi kpaasie í fɔ na ije gɔ iyi ì waa jɛ, wa nyisi iyi i kù waa nɛ si kpãai kubi má. Maà jɔ ideii ije ku jɔ inɛ gɔ iyi Kirisi í ku na irie ku ce nfe. ¹⁶ Iyi ì ye í síɛe ku ce, maà ti i coo do yaase bei á jɔ inɛ ɲa a fɔ laalɔɛ. ¹⁷ Bommai Ilaaɔ kù jɛ ideii kuje do kumɔ, bii kù jɛ dee dee ku jɛ do laakai ku sũ do inɔ didɔ iyi Hundei Ilaaɔ wa mu nwa. ¹⁸ Inɛ iyi wa cea Kirisi ice si yaase bɛɛbɛ, lafɛɛi Ilaaɔ á bi, nɔ baa amanɛ ɲa aa saabue.

¹⁹ Na nɲu, ka dɛ mii iyi á naaɔ laakai ku sũ wa do mii iyi á mu nwa gbugbã si naane ku dasi nwa. ²⁰ I maà beje icei Ilaaɔ na ideii ije. Ntɔi, sɔnda kãma kù

je ìwò, amma kù síà iné gò ku je ijé iyi á jò kpaasie ku koose. ²¹ Iyi í síà nḡui í je í maà ḡò inḡa, nò í maà mò v̄ε, nò í maà ce ngògò bii í je á dasi kpaasie kurara. ²² Mii iyi ì waa lasabu si ideu ih̄, muu si id̄ε, nò kú je si ḡm̄ei awò do Ilaaḡ nḡu akā. Ilu inò did̄si iné iyi id̄ε kù waa ye taaleε si mii iyi wa ce. ²³ Amma iné iyi wa sika si ijé gò iyi wa je, Ilaaḡ á ye taaleε domi kù waa coo do naane. Ntò ntò, mii iyi iné wa ce fei nò kù waa coo do naane, dulum nii.

15

Ce iyi à d̄ḡa kpaasie si, maà de ti awò takae

¹ Nsei, awa iyi à ne gbugbā si naane ku dasi, i jò ka temuaò gbugbā ku kuai hai ne gbugbā ḡa, nò ka maà ya ka ce mii iyi á d̄ḡa awa taka nwa si. ² Awa fei ka ya ce mii iyi á d̄ḡa kpaasi nwa ḡa si na aranfāni nḡa, ku ba naane ku dasi nḡa ku bò waju. ³ Kirisi takae ci ya ce mii iyi á d̄ḡa nḡu takae si, amma si bei à k̄ò à ni, í s̄ḡ Ilaaḡ í ni, iné ḡa iyi à buε, arabu nḡa í baa sim. ⁴ Mii iyi à k̄ò tako fei wo, à k̄òsi ku ba ku k̄ò wa nò ka ne kpāa ku cò hai si kuk̄oi idei Ilaaḡ, iyi wa mu nwa gbugbā do temua. ⁵ Ilaaḡ, nḡu iyi wa mu nwa temua do gbugbā, kú jò iné duus̄ḡò i ne anu akā ḡa si bei ì ȳò si Jesu Kirisi ḡa, ⁶ ku ba iné fei i ya maa saabu Ilaaḡ ajò do anu akā ḡa, nḡu iyi í je baai Laf̄ε nwa Jesu Kirisi.

Laabaau jiidau í je ti dimi fei

⁷ Na nḡu, i ya gba nje ḡa si bei Kirisi mò í gba nje ku ba i nyisiò amboei Ilaaḡ ḡa. ⁸ Ñ wa n s̄ḡ n̄ei iyi Kirisi nḡui í baa í je woo ce icei Zuifu ḡau ku ba ide iyi à w̄ò bala nḡa ḡau ku k̄ò, nò ku nyisiò iyi Ilaaḡi í je ilu ntò. ⁹ Jesu í naai má ku ba dimi mmu ḡa mò

a saabu Ilaaḏ na araaree si bei kukai idei Ilaaḏ wa fə í ni,

Na ηai í jò ò wa n saabuε si inəi dimi mmu ηa.

Nə n kə iri n nyisiò amboei iriε.

¹⁰ Nə í ni má,

Iηε dimi mmu ηa i wεεò inə didḵ do inei Ilaaḏ ηa ajo.

¹¹ Nə í ni má,

I saabu Aḵ Lafēε, iηε dimi mmu ηau fei,

Iηε fei i kə iri i cūu.

¹² Nə walii Ezai mə í ni,

Təkui Izai gə á na ku dede

Ku je ilaalui dimi fei,

Nə kpāa ku cəi dimi ηau á wa siε.

¹³ Nsei, Ilaaḏ, nηu iyi wa mu nwa kpāa ku cə, ku mu nηε inə didḵ do laakai ku sū fei na naane iyi ì dasi ηa ku ba kpāa ku cə nηε ku la si gbugbā iyi Hundei Ilaaḏ í mu nηε.

Pəlu í ne kpāai ku kə tia do wəəkə

¹⁴ Iηε inem ηa, amu takam ò mà kam kam iyi ì je inε jiiida ηa nə ì mà mii iyi ì ne ku ce ηa, aa nə ì yəkə ì mua nje bisi ηa. ¹⁵ Do nηu fei, do wəəkə nla nlai n kə nηε ide gə ηa wa si idei tiau ihē, n ye ηεò gigii

mii ηa iyi ì mà tã ηa. Ñ kə nηε wa beεbei na didḵ iyi Ilaaḏ í ceem ¹⁶ ò wa n jeò woo ce icei Jesu Kirisi bi hai je Zuifu ηa. Ñ wa n waazo laabaau jiidai Ilaaḏ bei woo wee ku ba hai je Zuifu ηa a ye bei kuwee

iyi á dḵa Ilaaḏ si, si na iyi í jò Hundee í cica ηa í jò à má. ¹⁷ Na nηu, na saabui Jesu Kirisi, ò ne inə didḵ si icem iyi ò wa n cea Ilaaḏ. ¹⁸ N kaa n yəkə n fə ide gə bii kù je idei ice iyi Kirisi í ce si ide ku fəm do si kookoosum ηa ku ba hai je Zuifu ηa a jirima Ilaaḏ

¹⁹ na saabui maamaake dimi ikā ikā ηa iyi gbugbāi

Hundei Ilaaḏ í ce. Bεεβε mṵi ñ waazo laabaau jiidai Kirisi bii fei sãa sãa hai Zeruzalem̄u hee ku bṵ ikpa ilei Iliri. ²⁰ Nṵ ñ dasi idṵ n waazo laabaau jiidau si ile ṅa bii a kù gbṵ idei Kirisi titã, ku ba n maà n ma si icui ilei inε gṵ. ²¹ Ñ ce bεεbei ku ba n ce bei kukṵi idei Ilaaḏ í fṵ, tengi bii í ni,

Inε ṅa iyi a kù fṵ ideε bi tu ṅa ajṵ kãma, aa yṵṵ.

Inε ṅa mṵ iyi a kù gbṵ baauε wo, aa gbṵ yaaseε.

Pṵlu wa fṵ idei Romu ku bṵ

²² Tuuba nkpṵ nkpṵ isεεne ṅau bei í ya maa ganjim n naa bi tu ṅε. ²³ Amma nsei, ñ kpa irii icεm si ile ṅau bε, nṵ si na iyi í jṵ ñ wa n bi n naa bi tu ṅε hai adṵ nkpṵ nkpṵ, ²⁴ ñ wa n tamaa bii ñ wa n bṵ ikpa ilei Esipanyi, an yaa wa bi tu ṅε. Ñ bi n ye ṅε n ce ajṵ minji bi tu ṅε bε ka kpē inṵ didṵ, nṵ i sobim ṅa ku ba n bṵ Esipanyiu. ²⁵ Amma nsei titã Zeruzalem̄ui ñ wa n bṵ n koo n sobi woo dasi Jesu naane ṅa, ²⁶ domi woo dasi Jesu naane ṅa iyi à wa ilei Masedṵni do ilei Geresi à tṵtṵ fia do inṵ akã na ilu are ṅa iyi à wa si inṵi woo dasi Jesu naane ṅau Zeruzalem̄u bε. ²⁷ Do kubii à tṵtṵṵ fia, amma ntṵ ntṵ gbesei à waa mu si na iyi í jṵ amanii Ilaaḏi iyi Zuifu ṅau à ne à kpṵṵ do dimi mmu ṅa. Bεεβε mṵi á sãa dimi mmu ṅau mṵ a sobi ṅa do amanii andunya ṅa. ²⁸ Waati iyi an to Zeruzalem̄u n na ṅa fia iyi à tṵtṵṵ n kpaṵ irii icεu bε, an bṵ Esipanyi nṵ n yaa wa n naa n ye ṅε. ²⁹ Ñ mṵ iyi kutom wa bi tu ṅε bε á jṵ Kirisi ku wee ṅε si mii nkpṵ nkpṵ.

³⁰ Inε inεm ṅa, ñ wa n tṵṵ ṅei do irii Lafēε nwa Jesu Kirisi do kubii iyi Hundei Ilaaḏ wa mu nwa, í bam ku jabu si kutṵṵ ṅε ṅa. ³¹ I tṵṵ Ilaaḏ ku nyam hai si

awɔi hai dasi Jesu naane ɲa iyi à wa ilei Zudee, nɔ i ce kutɔɔ má ɲa ku ba woo dasi Jesu naane ɲau a gba amua iyi n̄ wa n bɔ̀ Zeruzalemu do awɔ minji. ³² Bεεβε mɔi an to wa bi tu ɲε do inɔ didɔ̄ bii Ilaaɔ̄ í bi, nɔ n̄ s̄imi keeke bi tu ɲε. ³³ Ilaaɔ̄, ɲɲu iyi wa mu nwa laakai ku s̄u, ku wεε do in̄ε fei. Ami.

16

Pɔlu wa ce inε ɲa fɔɔ

¹ N̄ wa n s̄ɔ ɲε iyi Feebe wec̄i nwa si kp̄ai naane ku dasi í je ilu naane. Woo ce icei in̄ei igbei Jesu ɲai wa je si ilui Sankere. ² I gba abou na iri Laf̄εε si bei í jɔ woo dasi Jesu naane ɲa a ce. Nɔ i maa sobie ɲa do bukaatai mii iyi í bi si aninii in̄ε fei, domi ɲɲu takæ í sobi inε nkpɔ, do amu takam.

³ I ce Pirisila do mɔkɔε Akilasi fɔɔ, kpaasi woo ce icem ɲa si icei Jesu Kirisi, ⁴ aɲa iyi a kù saalu baa kuwεε ɲɲa ku ba a faaba ti amu. Kù je amu ak̄ai n̄ wa n saabu ɲa, hee do igbei in̄ei Jesu ɲa iyi à je dimi mmu ɲau fei à waa saabu ɲa. ⁵ Nɔ i ce in̄ei igbei Jesu ɲa iyi à ya tɔtɔɔ kpas̄ε ɲɲau fɔɔ. Nɔ i ceem Epaneti kpaasi jiidam n̄ɔu fɔɔ, ɲɲu iyi í tako í dasi Kirisi naane si ilei Azii. ⁶ Nɔ i ce Maari fɔɔ, ɲɲu iyi í ce ice ntɔ ntɔ na iri ɲɲε. ⁷ Nɔ i ce Andoniku do Zunia dimim ɲau fɔɔ, awaɔ ɲai à ce piis̄ɔ ajɔ. À ne beεε nla nla si in̄ai woo be ɲau. À tako à dasi Kirisi naane m̄m amu mbe n̄ dasi.

⁸ Nɔ i ce Ampilatu fɔɔ, ɲɲu iyi í je kpaasi jiidam si kp̄ai Laf̄εε. ⁹ I ce Urib̄εε fɔɔ, kpaasi woo ce ice nwa si icei Kirisi, do Sitaki kpaasi jiidam. ¹⁰ I ce Apelesi fɔɔ, ɲɲu iyi í nyisi naane ku dasie ntɔ ntɔ si laakai ku cɔ. I ce in̄ei kpas̄ei Arisitobu ɲa fɔɔ. ¹¹ I

ce Herodiḥo dimim nḥu fḥo. I ce inei kpasēi Naasisi ḥa fḥo, aḥa iyi à dasi Lafēe naane. ¹² I ce Tiifeni do Tiifozi fḥo, inaabo ḥa iyi à waa cea Lafēe iceu. Nḥo i ceem Peesidi inaabo baakḥom nḥu mḥo fḥo, ḥḥu mḥo í cea Lafēe ice ntḥo ntḥo. ¹³ I ce Rufusi fḥo, ḥḥu iyi wa cea Lafēe ice jiida, do iyeē iyi wa je bei iyei amu mḥo si kpāai naane ku dasi. ¹⁴ I ce Asekiti fḥo, do Filegoni, do Herimesi, do Patobasi, do Herimasi, do kpaasi ḥa iyi aḥaḥo ḥa à wεε. ¹⁵ I ce Filḥogu fḥo, do Zuli, do Neree, ḥḥu do wecīe, do Olemḥasi, do woo dasi Jesu naane ḥa iyi aḥaḥo ḥa à wεε fei. ¹⁶ I ya ce ḥje fḥo do kubi jiida ḥa. Igbēi inei Kirisi ḥa fei à waa ce ḥe fḥo.

Ide kufḥi ankāanyi

¹⁷ N̄ wa n sḥo ḥei, inē inem ḥa, i ya ce laakaii inē ḥa iyi à ya naaḥo ḥje ku fεεfe wa si anini ḥḥe, nḥo a jḥo inē gḥo ḥa a koose si naane ku dasi ḥḥa a cuku. Aḥai à ya maa nya cḥoi cio iyi ì gbḥo ḥa. I jḥo ì jḥo inē dimi beεbe ḥa ¹⁸ domi inē dimi beεbe ḥa a kḥo waa cea Kirisi Lafēe nwa ice, í gbē inḥoi aḥa taka ḥḥa. Do ide didḥo do idei inē ku lēle ḥḥa ḥaui à ya wa inyii itli inē ḥa iyi a ci ya ce laakai. ¹⁹ Iyi í je ti inē mḥo, inē fei í mà bei ì waa jirima Lafēe ḥa. Na ḥḥu, n̄ wεεḥo inḥo didḥo na iri ḥḥe. Amma n̄ bi í nē bisi ḥai ku ba i mà bei aa ya ce jiida ḥa, nḥo i je inē ḥa iyi laalḥo ku ce í je ìwḥo ḥḥa. ²⁰ Kaa kpe má, Ilaaḥo ḥḥu iyi wa mu nwa laakai ku sḥu, á jḥo ì tεεε Seetam ḥa.

Didḥi Lafēe nwa Jesu ku wεε do inē.

²¹ Timḥtee kpaasi woo ce icem wa ce ḥe fḥo, do Lusiusi, do Zasḥo do Sosipateε dimim ḥa.

²² Nḥo amu Tetiusi, amu iyi Pḥlu í sḥm ide ḥau ihē nḥo n̄ kḥo, n̄ wa n ce ḥe fḥo do irii Lafēe.

²³ Gayusi, ilu idem wa ce ηε fɔɔ, nηu iyi bi tɛɛi inei igbei Jesu ηa fei à ya tɔtɔɔ. Erasitu, woo singa fiayi iluu do ine nwa Kaatusi à waa ce ηε fɔɔ.[

²⁴ Didɔi Lafɛɛ nwa Jesu Kirisi ku wεε do inε fei. Ami.]

Saabui ankāanyi

²⁵ Ka saabu Ilaaɔ, nηu iyi á yɔkɔ ku mu nηε gbugbã na saabui laabaau jiida do ideyi Jesu Kirisi iyi ñ wa n ce waazoeu. Ideui wa nyisi wa asii iyi wa singa wo hai ku kpe. ²⁶ Amma nsei í fita gbugbãa. Ide ηa iyi walii ηau à kɔ si tia nηa ηa í jò dimi fei í mà asiiu. Nɔ Ilaaɔi í jilɔ si beεbe ku ba dimi fei ku jirimae si naane ku dasi.

²⁷ Na nηu, Ilaaɔ, nηu akã iyi í je ilu bisi do ntɔ, amboe ku je tεε hee do ajo fei do saabui Jesu Kirisi. Ami.

Akabuu Titõi Idei Ilaa **Monkole New Testament**

copyright © 2006 SIM International

Language: Monkole (Mokole)

Translation by: SIM International

Monkole, Akabuu Titõi Idei Ilaa

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 2006.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-02

xxxix

596bf1bc-1348-53da-8787-98c1d2a18282